

Opinió

Imprimir

DEFENSORA DE LA IGUALTAT

Així s'escriu la història

Diumenge, 9 de gener - 00:00h.

Enrique Jardiel Poncela recorre al seu to jocós per afirmar: «Història és, sens dubte, exactament el que es va escriure, però ignorem si és exactament el que va passar». La falta de fidelitat als fets no planteja únicament una visió esbiaixada. També altera el paper dels protagonistes i els secundaris del relat. Sense ser cap sorpresa, l'escriptora **Isabel Allende** identifica el filtre de més calat: «La història l'escriuen els homes, els vencedors i, gairebé sempre els blancs».

Per tant, a les dones se'ls arrabassa el tros d'història que protagonitzen. No només aquest butlletí oficial dels esdeveniments descriu les gestes dels *millors*, en les mans dels quals resideix l'administració política i social, sinó que silencia l'existència de les dones que destaquen contra vent i marea. **Allende** escriu precisament *Inés del alma mía* per tornar a aquesta espanyola valenta el reconeixement que li correspon en la fundació de Xile.

LA NARRACIÓ té forma de novel·la biogràfica. La biografia és la història d'una persona. Si destaqués, si formes part dels governs o de les institucions, tens biografia. I, si en tens, pots passar a formar part de la història. El vel que els homes han imposat al protagonisme de les dones cobreix les prestatgeries, òrfenes de volums sobre la vida i miracles de les que participen en la construcció d'una ciutat, d'un país, d'una ciència. Per fortuna, el corrent per recuperar aquesta part perduda del patrimoni comú és cabalós i flueix amb força. N'és l'últim exemple el *Diccionari Biogràfic de les Dones*, un treball fet als territoris de parla catalana que recorda que les dones hi eren encara que les epopeies no ho certifiquin. A la lletra *p* apareix **Montserrat Pérez Iborra**, fundadora (1939) i directora de la coneguda escola de l'Eixample barceloní i també la primera dona que es va llicenciar a la Facultat de Ciències de Barcelona, el 1931. És una història.

No és l'única ni la més destacada d'aquest compendi, però sense ella el relat de Barcelona no estaria complet. Les dones, potser per la seva condició de supervivents, casen millor amb l'activitat, amb el canvi, amb la vivesa. D'aquesta pauta apresada sorgeix natural la mobilització de nombrosos col·lectius contra el silenci i a favor de l'exposició pública de les biografies de dones. L'objectiu és recopilar i explicar històries.

Les seves pàgines d'acollida seguiran obertes perquè la igualtat també té la seva quota de dèficit en els llibres i els relats que continuen passant amputats d'una generació a una altra. No es pot esborrar aquesta piga arribada directament al braç a través de l'ADN. ¿Entra o no entra en el debat sobre la memòria històrica?

El fet és que en algun moment del nostre passat les dones van quedar decididament relegades. Sorpren aquest regateig a la història quan descobreixes biografies com la d'**Enheduanna** (Babilònia, al voltant del 2280-2200 aC). La matemàtica i astrònoma més important de l'imperi sumeri va ser la primera persona de qui es té constància que va firmar la seva obra. Va ser la millor. Per això, professionals i universitats intenten reconstruir els seus llegats, sumant el treball de les dones que van esquinçar els vels imposats.

Elles van intentar fer història. **Olimpia de Gouges**, per exemple, va pensar que la revolució francesa, amb la seva *llibertat, igualtat i fraternitat*, era per a tothom. Però els jacobins van donar una mostra més de la seva guillotina fàcil al coll d'aquesta escriptora i revolucionària per la gosadia que va mostrar de voler compartir la història amb la seva Declaració dels Drets de la Dona i de la Ciutadania (1791), la primera a demanar igualtat. Després, la crònica -aquesta que no figura en els llibres- explica que una dona, la noble espanyola **Teresa Cabarrús**, va tenir un paper decisiu en la mort del gran jacobí **Robespierre**. I aquesta no és una història.

Si volem entendre el nostre passat, no hi pot haver tantes pàgines en blanc. Ja està bé que així s'escrigui la història.